

SUSCRIPCIÓ
Barcelona. Una pesseta al mes
Espanya. 4'50 pessetes al trimestre
Extranjer. 9'00 id. id.
Pagant per avui, una pesseta de rebuena

EL POBLE: CATALA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
RAMBLA DE LES FLORS, 11, PRINCIPAL
IMPREMTA
CARRER DE FORTUNY, NUM. 2 TER
TELÈFONS
REDACCIÓ, 723 - IMPREMTA, 2,299

ANY IX.-NUM. 2,631
BARCELONA, DIMARS 21 DE MAIG DE 1912
UN NÚMERO, 5 CENTIMS

LES PATRIES

Concepte de patria. Sentiment de patria. Heus aquí uns suggestives qüestions. El sentiment de patria se qüestiona fàcilment, però el concepte de patria es un poc difícil de definir. La multiplicació d'acceptacions del mot patria, la seva varia aplicació i la mateixa parcial confusió objectiva de les patries humanes, sotmeses a diferents influències històriques i biològiques, fan un poc exposada la feina de parlar-ne concretament.

Però això que passa amb el concepte patrià, passa així mateix amb mil altres conceptes de la ideologia contemporània. I així no cal demostrar-hi ni il·lustrar-hi amb exemples, puig tota persona mitjanament il·lustrada ho sap prou bé.

Vol dir això que ens hàguem de resignar a l'indefinició i a la vaguetat del concepte de patria? Vol dir que'n haguem de conformar a exclamar: «La patria no se sap lo que es, o bé: Qualsevol cosa pot ésser la patria? Això no!

Es difícil arribar a tenir de la patria un concepte definit i precís. Difícil sí; però no pas impossible. Una cosa semblant succeix amb la gran majoria dels problemes socials i científics dels nostres dies. Qui vulgui aclarir aquests problemes de la patria, llum trobarà en la lectura dels autors que'n tracten i en l'estudi de les realitats que'n són viva expressió.

El nostre Pi i Margall ens el·lucideja força el problema en les seves obres i en els seus articles. Les incerteses i les confusions que han manifestat darrerament alguns escriptors dels nostres períodes se les haurem establertes amb la bona lectura d'alguns dels admirables treballs del Pi continguts en el volum «Articles». Y se les hauriem establertes igualment si coneguéssim dos o tres no més dels problemes nacionalistes d'Europa.

Quina tristesa és, amics, veure que encara hi ha aquí gent que's posa a discutir de regionalisme, de nacionalisme i de federació tenint de la patria el mateix concepte que la gent d'abans de 1840! Aquella confusió dels termes patria i Estat, caracteritzada de les velles concepcions de l'unitarisme, s'ha encara trobat entre nosaltres qui la dedueix a cara descoberta!

En la revolució europea de 1840 se manifestaren vigorosament les idees nacionalistes, oposant la nació natural, la patria, a l'Estat oficial. Avui les teories del nacionalisme naturalista són ja estentades i hom ha guiat de esser rectificades en molts aspectes. Però una de les més importants conseqüències que se'n dedueixen, la distinció fonamental entre patria i Estat, es una conquesta definitiva en el camp de la ciència del dret polític, i per a negar tal distinció cal recular fins a la mentalitat unitarista i despòtica del primer tors del segle passat.

Desde aleshores la patria ja no es considerada com una unitat política, sinó com una unitat social i espiritual. Y el concepte de patria deixà d'aplicar-se als grans Estats no unificats espiritualment, per aplicar-se a les agrupacions naturals amb unitat espiritual forta i manllosa.

Però tot això ho ignorem, per lo vist, alguns senyors petrificats de casa nostra. Y un d'ells deia l'altre dia coses tant xocants i lamentablement errades com les següents:

«Quando se pregunta por su patria a cualquier hombre, bárbaro o civilizado, contesta en el sentido de la entidad orgánica mayor entre las distintas a que cada hombre pertenece. Aun en el caso de que sea un conjunto de Estados o cantones la patria del interrogado, no se refiere éste a ninguno de ellos, sino al conjunto de la Federación. No más, si es norteamericano: allí patria es Mas-

COSES D'ESPANYA

Lo del presiri de Figueres

El govern espanyol sembla que tingui el decidit propòsit de fer creixer la negra llegenda inquisitorial que pesa damunt dels establiments penitenciaris i dels procediments processals nostres. Quan se fan denúncies de greus maldades, de tortures o de castigs inhumans, en comptes de donar a l'opinió pública les satisfaccions que aquestes coses fan necessàries, amb una ampla fiscalització oferta als representants del país i de la premsa, se simula que's fa alguna cosa obrint un expedient administratiu i enviant un personatge qualsevol a fer una visita d'inspecció d'aquelles que ja per endavant poden predir-se els resultats. El personatge troba que tot està perfectament en el millor dels regimens penitenciaris possibles, que's reglaments se complen el peu de la llei, que no hi ha ni rastre de les arbitràries crueltats denunciades. Y tot queda com abans, i l'expedient se tanca amb tots els pronunciaments favorables o se'l deixa que dormi en la pols dels arxius fins al dia del judici.

Mostrant, com que no s'ha ofert a l'opinió pública la solida garantia d'una inspecció imparcial, en la qual intervinguessin els diputats i aquells que, per no tenir res que veure amb els acusats no tinguin cap interès en dissimular els maldaments comencos; com que l'expedient i l'inspecció s'han encomanat a persones que, per esperit professional, poden ésser inclinades a dissimular en el silenci les faltes que troben, les conclusions de l'expedient no tenen el poder d'avaluar els càrrecs de les denúncies, i aquestes queden en peu en tota la seva integritat, i la via acreditada cada dia més aquella frase resum i autèntica dels procediments processals i penitenciaris espanyols: «Tota Espanya es Montjuich».

Ans acaba de passar un cas d'aquests, que per les seves especials circumstàncies té una gravetat extrema. Temps darrerament un periodista madrileny denuncià greus abusos comencos en el tracte donat als reclusos del presiri de Figueres. No hem de recordar les crueltats denunciades, perquè ja n'acabem la relació en aquestes columnes. Però si recordarem que no's tractava de vagues denúncies sinó de fets concrets i detallats, amb noms i dades.

Les denúncies eren tant fortes que produïren una sensació dominant a l'Estat que obrí una ampla investigació, a la qual poguéssim assistir diputats a Corts i representants de la premsa. En Canaletes envià a Figueres un individu del cos de penals, sense cap de les garanties d'imparcialitat i de publicitat que's demanaven, i el tal individu trobà que tot estava perfectament, sense cap rastre de les crueltats rebombades.

Però, amb motiu del miting de Figueres i, naturalment, tingueren desitjos de veure aquell presiri, a fi de comprovar pels seus propis ulls que hi havia de cert en les denúncies i en les negatives dels interessats en desvirtuar-les. Y no pogueren veure realitat el seu propòsit. A una cursa que li dirigíren empujant-hi a efectuar la visita, el director del presiri de Figueres hi respongué negant-hi l'entrada.

El Congrés Regional d'Ateneus y Societats de Cultura

Les conclusions dels temes

Secció d'Estudis
Econòmics y Socials
L'Instrucció professional i el contracte d'apprententatge.
Ponent: R. Noguer Comet.
Conclusions:
I. Les condicions en que s'efectua la producció en el règim industrial dels nostres temps, han fet indispensable donar una instrucció professional a les classes obreres, per a contrarestar els perniciosos efectes de la extrema divisió del treball y de la exagerada especialització de l'obra, que són llet de l'economia capitalista. La mateixa necessitat s'ha fet sentir en la vida social, cada dia més complexa y més inflada per la cultura i l'esperit d'iniciativa dels que en ella estan dedicats en qualsevol aspecte o categoria.
II. L'Instrucció professional ha de començar en el mateix moment en que l'obra o el dependent o els seus representants legals es inscriuen a la branca de l'Indústria o del comerç a que aquell ha de dedicar-se. Per consegüent, l'Instrucció professional ha de constituir un dels elements integrants del contracte d'apprententatge que lliga desde aquell moment al patró amb son jove obrer o dependent, estant entre els complexos relacions jurídiques que l'Estat deu fixar y regular y que organitzen de patronatge deguts a l'indústria, comercial o cooperatiu sobre la producció.
III. Havent demostrat, emprà, l'Iniciativa que es insuficient, sobre tot en la gran fabricació, l'intervenció de la llei y les generoses iniciatives desenvolupades en alguns països, y especialment a Suïssa, per arribar a la fórmula ideal dels «châliers-escoles», se fa precís completar el règim del patronatge escolar, comercial o cooperatiu sobre la producció, a l'Instrucció d'escoles professionals on robin les joves generacions obreres coneixements tècnics científics sobre'l seu art o ofici, com també una suma de coneixements generals que completin els adquirits en la escola primària.
IV. Tant per aquesta importància portadora de l'ensenyansa professional, com per contribuir la mateixa a menjar grans males de caràcter econòmic y social, va creixent cada dia en tots els països catles, l'opinió favorable a declarar obligatori per a tots els empleats de l'Indústria y del comerç l'Instrucció professional, havent-se ja arribat a la dita declaració en diversos Estats de l'Europa y estant en camí d'arribar-la altres. Desat l'endarreriment general de aquests països, i especialment en aquestes matèries, no cal pensar en arribar-hi de molt temps a tal alçada, sinó en millorar y estendre l'Instrucció professional entre les nostres classes obreres per diversos mitjans, entre altres els següents:
A. Fixar el límit del període escolar a 13 anys, ampliant, per lo tant, fins a dita edat la prohibició continguda en l'article primer de la llei de 13 de març de 1900 de no permetre als nois fins als 10 anys qualsevol treball.
B. Fer realment y definitivament obligatòria la instrucció professional.

Notes polítiques

Pesam
Josep Catalunyès ha quedat el següent telegrama:
«Arcade de Santandreu:
«Josep Catalunyès condolidat mort il·lustre home de lletra s'associa sentiment al·legria a l'libertat.—President. Guasch.—Secretari. Panadés»
La Joventut F. N. R.
Reunits diversos delegats de Joventut F. N. R. a acordar quedar constituïts en Comitè de Districte y treballar per crear, d'acord amb la Joventut F. N. R. de Barcelona, el Comitè Central que englobi la actuació, avui dispersa de la Joventut del nostre partit.
També prengueren, entre altres, els següents importants acords:
Emprendre una activa campanya promissiva y contra la política canaleta plena de claudis i conculadora de la llibertat, sostenidora de la llei de jurisdiccions, no lligada per cap de l'imperi marroquí, y presentar recors contra la reversió dels tramvies.
Una conferència
Davant de nombrosos concorrents entre la que hi vegueren simpatiques senyores, tingué lloc en la benemèrita entitat federal nacionalista, Ateneu Pi y Margall de la Barceloneta, l'anunciada conferència, primera de les organitzades per aquesta indubitable Joventut y que amb el tema de «Vida y mort d'Els Girondins» donà el president de la mateixa, en J. Samsol-Verdier.
Abans d'entrar en el extracte de la conferència, no deixaré de consignar que's rebieren moltes adhesions d'entitats del partit y d'altres germanes Joventuts d'U. F. N. R. Devien ésser les deu, quan el president de la societat entitat, nostre bon amic y correl·ligari Esteve Gualles, obrí l'acte amb paraules de salutació pel conferenciant y de recordament envers els concorrents que hi assistien, prengueren l'atenció per la disertació de la mateixa.
Seguidament fou de la paraula el senyor Samsol-Verdier, qui començà remarcant la forta alenada de patriotisme de que estaven sobolots els republicans federats de la Gironda, quan a començes de la seva traça política assolí el gran èxit del moviment revolucionari del 92 que tants records havia de deixar.
Seguí detallant d'una manera ben clara y concisa, l'actuació l'lor, treballant d'una fàcil i indestructible para treure al poble de les mans dels jacobins, reculant al dret, fragment de diverses funcions fetes pels Girondins y Marat, com també d'altres del gran Verguinau y Madame Roland. Seguí donant minuciosament tota mena de detalls de lo que la referència al procés que contra dels girondins se feu, descrit amb una brillant paràfrasi les bones memòries d'heroisme que passaren en la premsa y les valentes de

APARELLS Y UTILS PERA

LLETERIES

DAVID FERRER & COMP.ª (S.ª C.)

CARRE DE CORTS, 586 - BARCELONA

L'advocat don Joan Maluquer y Viladot ha traslladat son domiciliat al carrer de Corcega, número 413, pral. (entre Girona y Balén) y son despaig a la Placa Besto Oriol, 10, entressol.

ECOS

VAREM TENIR la curiositat de llegir ahir totes les ressenyes dedicades a la cursa de brams, avui si recullim alguna paraula que indiqués en qualsevol ploma l'organització apartament de la mondoguerra organitzada pels nostres companys en periodisme. «La Veu» no diu res. «La Vanguardia» tampoc, però lo que en el diari regionalista es fa compliment d'un deure, del qual celebrariem no oblidar-hi a «La Vanguardia» resulta una admirable llistó. Sembla que lo d'haur no constitueix excepció en el diari, sinó que en ell es una vella llei. «La Vanguardia», no publica ressenyes taurines.

Quan se pregunta per què els diaris castellans publiquen les llargues narracions taurines, se respon senzillament: el públic les vol, el públic les demana. Són números que's venen. De manera que tota la moral de la premsa favorable als toros, es una moral administrativa. La venda creix? Doncs que penses senceres robin l'espai que's nega a tot lo cultural y nobla. Més «La Vanguardia» constitueix una negació d'aquest boig utilitarisme. Té la millor informació, la subscripció més nodrida, la venda més extensa y tot això sense recórrer a excitar misèries cufiosistes flamencues. Lamentem l'èxit de «La Vanguardia» per tractar-se d'un periòdic conservador, mes el celebrem avui per constatare amb el seu menyspreu per tot lo que implica simplicitat o beligerancia a les tregudes taurines.

«La Vanguardia» patrocinà l'execrable cruet del principi d'autoritat. Quan se fustella, aprova. Però es que'l seu cas no ho es també el de la majoria de la premsa barcelonina, fins el d'alguns periòdics republicans? Y quan avui, tots aquests periòdics moderns, enemics de violències que no procedeixen dels codis, criden cridan discurs den Lerroux, en nom de què ho fan, si acoben de publicar columnes plenes de fricció per una festa que degots sang? Se cridarà: Això ampara y excita els instints brutals de la multitud y en darrer terme pot constituir una senyal per als atemats personals. Y per ventura no's exciten les ressenyes taurines? Acas no's porta a la plassa per veure morir a un home? Avui, volem apuntar aquest cas extraordinari, d'un periòdic escrit en castellà y que

Lo del presiri de Figueres

En resposta a l'energic telegrama que'l senyor Salvatella expel·l al ministre de Gracia y Justicia, pel fet anormal y extraordinari de no havèssim deixat visitar la presó, aquell diputat català robé aquest altre:
«Llegido hoy mismo San Sebastián me enosa presidente Consejo su telegrama de ayer, quejándose el no haberlo sido permitido, como tampoco al señor Iglesias, su visita a esa prisión, y contesto en nombre de aquí y en el mio propio que en el acto he dado orden telegráfico para que se les facilite dicha visita a no impedirlo ningún precepto reglamentario de insubstancial cumplimiento, pues nuestro deseo no es ni puede ser otro que el de que usades y todos se convenzan de la rectitud y buena fe con que se procede en el expediente instruido».

Entre altres coses exemplars, aquest telegrama demostra que'l ministre de Gracia y Justicia d'Espanya no sab si hi ha algun precepte reglamentari d'insubstancial compliment que impedisca la visita dels diputats a la presó. Delicada, amablement dedicada!

Informació de Catalunya

ARBUCIAS-16-5-1912.
La nit del passat diumenge un sereno de aquesta població anomenat «Pioneres», mitjà a un pobre home que per l'altre de la beguda havia perdut el cap i complet les facultats mentals.
No volem saber com succeí el fet, ni tractem de culpabilitat a ningú particularment, ja que, segons declaració del propi sereno, la víctima havia agredit i tingut de batre per defensar-se i lluitar de la mort.
Però lo que preocupa, lo que sorprèn, lo que ens alarma és el zel desplegat pels cívics i caridats prop del mar, i principalment, la charitat del jutjat municipal que

revela l'estat lamentable i miserable del govern d'aquesta població, en mans de gent inepte, vanijista i apassionada.
Desseguida de socors el fet, ja s'ha notat un gran moviment entre les principals classes cíviques, per a recórrer prop de les més altes personalitats competents; ja que l'agència senyor jutge de Santa Coloma de Farnés no volgué doblegar a les exigències seves.
Y es més indigne i més ridícul encara per aquests senyors el recórrer contra una prestigiosa autoritat que vol seguir pel camí recte de la llei mateixa que ella sovint fauquen i poden apropiar-se per als seus baixos instints de la seva funció política.
Recordis aquí el cas de Balas en el qual l'assassinat del verí de la seva amenaça i justícia i cruel.

Així però... aquesta vegada no hi valdrà la transmissió, i pot ser després d'apurada les responsabilitats s'acabarà per sempre l'indigne de la cura de l'home i el fet de batre a un pobre home que per l'altre de la beguda havia perdut el cap i complet les facultats mentals.
Ja seria hora que tot això que queda d'el sereno de l'altre de la beguda, cessant d'una vegada per sempre la barba i antillament costum d'apallisar als pobres desgraciats.
SABADELL-20-5-1912.
La Secció de Tintoreres Prempedores i Aprestadores, ha acordat en reunió celebrada

durament al local de la Federació Obrera, presentar a l'Unió Industrial una llista de demanant estament de jornal.
—Així el president del C. E. de Catalunya en Cèsar August Torres donà la seva amonició conferència «El fil de la canya pirenaica», de Puigmal a Costabona, en el Centre Català. La distingida conferència que assistí a l'acte aplaudí molt el conferenciant.
—També en Ramon Rubalcaba i Comera en la Academia Católica desenvolupà aquest tema: «L'esperit religiós, desde'l punt de vista de la ètica social».
—Ha sortit el segon número de la «Convencions», setmanari ferrocarrilista que ha començat a publicar-se.
—També ha reaparegut el periòdic quinzenal «El Treball», porta veu de les Societats obreres.

Madrid, 21, de 1 a 3 matí.
DE POLÍTICA
Del Congrés.—Impressions i notícies.—Lo dels suplicatoris.—Reunió.—El Sr. Canalejas.—Conseil de ministres.—La situació del Govern.—Crisi?
Acabada la sessió del Congrés hi ha hagut en els passadissos de la Cambra acalorades discussions sobre l'Institut del comte de Romanones en la sessió passada.
Els republicans estaven furiosos contra'l president de la Cambra.
Els radicals acordaren ramonó demà per la tarda per poder acordar respecte a l'Institut que hauran de seguir. Se mostraven contraris perquè senyor Lerroux no estava en Madrid.
—A les sis de la tarda en el despatx del president del Congrés se reuniren amb aquest els individus de la comissió de suplicatoris i els diputats radicals, per tractar de la forma en que han d'anar a discutir els dictàmens que havia emès la esmentada comissió.
El comte de Romanones exposà son criteri de què els dictàmens fossin en sessió secreta, considerant què assumptes que havien molts dels suplicatoris eren qüestions que's ventilaven davant els tribunals i que no devien tractar-se públicament en la Cambra perquè amb el se donaria ocasió a nous escàndols en la premsa.
Els radicals se mostraren partidaris de que els dictàmens sobre suplicatoris se discutissin en sessió pública.
No arribant a un acord es va convenir en celebrar sessió secreta per discutir els primers dictàmens i tractar després de si en lo successiu la discussió seria o no pública, demanant votació sobre'l particular als republicans.
Aquests ammençaren que no apassessin aquesta discussió en la sessió de demà per presentar una proposició incidental, però que en la sessió dels suplicatoris s'acordés fer berró i començar una.

CRONICA DE FORA

Informació d'Espanya

PERT TELEFON Y TELEGRAF
Madrid, 20, de 10 matí a 9 nit

Lo que diu la premsa

«La Gaceta» publica:
Real Orden disposant que pels governadors civils se reanalsi els ajuntaments respectes l'execució consistint de les disposicions dictades per previsió i defensa contra la epidèmia del cólera.
Anunciament concurs per la provisió d'una plaça d'enginyer tercer del cos d'enginyers geògrafs, oficial segon d'administració civil.
Veria tribunals per oposicions a cèdres de Universitat, cap de Catalunya.
«El País»
En el article de fons d'aquest període que en lloc de projectes de llei els liberals troben en el Congrés amb el projecte de Presupposits que ha presentat el senyor Navarro Reverter, que no ho hauria fet el millor lliberalista del senyor Mauru. Diu que la sessió que's celebrà avui se veuria l'indolent manera de discutir els suplicatoris per a proposar al senyor Azzi, i anyades.

CONGRES

Sessió del dia 20
A les 3:45 obre la sessió el comte de Romanones, trobant-se al banc dels senyors Barro i Villaverde.
Les tribunes estan plenes i als escons hi ha molta concurrència.
S'aprova l'acta de la sessió anterior.
Preguntes i respostes:
El senyor Redondo, García Loma, Barro i Villaverde, Azzi i Barro demanen sentència fins a la memoria del senyor Pelayo i demanen que consti en acta el sentiment del Congrés per la mort de l'insigne polígraf.
El PRESIDENT recull totes aquestes manifestacions i diu que si no fos per l'apremís de temps, encara que nos rompent practiques parlamentaries, hauria demanat que s'acordés la sessió en senyal de dol.
S'acorda que consti en acta la pena del Congrés per la mort de l'insigne espanyol occorreguda ahir a Santander.
Després anuncia el president que va a llegir una proposició incidental.
El senyor SORIANO reclama la presència en la Cambra del que del Govern.
El ministre de la GOBERNACIO diu que'l senyor Canalejas es al Senat per acordar en nom del Govern al dol d'aquella Cambra per la mort del senyor Pelayo.
Se llegia una proposició del senyor Morote demanant que's discutís aviat el projecte de llei sobre diversió en dues provincies de les Illes Canaries.
El senyor MARTOS aprisa la proposició.
El ministre de la GOBERNACIO diu que'l Govern no abandona el projecte.
El senyor SORIANO se posa al costat dels diputats per Les Palmes.
El senyor MOROTE intervé finalment ressaltant la necessitat de que's discutís el projecte i proposa que s'intervertin en els dies horis diaris.
Preguntes a les minorias i críen conformes en que començin la discussió.
El senyor SANCHEZ GUERRA, en nom dels conservadors, diu que no hi té inconvenient.
El senyor AZCARATE, en nom dels republicans, i el senyor PELAU en el dels socialistes, també s'hi mostren conformes.
El senyor DOMÍNGUEZ ALFONSO, autèntic visionista, declara que temps s'hi oposa.
El PRESIDENT proposa que la Cambra celebri sessions matutines per discutir el projecte.
El senyor SORIANO dubta de que n'hi hagi i creu que temps n'hi haurà de veure.
El senyor MATOS retira la proposició.
El senyor IGUAL demana una vegada més al ministre de Foment que resolgui el plei dels enginyers industrials.
Comença els enginyers de camins per l'informe que han emès.
El ministre de FOMENT li contesta: Diu que té en compte l'informe i l'Institut d'enginyers civils sobre l'assumpte, però que necessita alguns dies per estudiarlo i formar opinió.
Se dol de la vaga dels enginyers industrials i torna a dir que s'ocupa i s'ocupa de l'assumpte.
El senyor NICOLAU defensa als enginyers de camins.
El senyor SUAREZ INCLAN (don Pau) defensa també als enginyers civils i censura la conducta dels enginyers industrials.
El senyor RODRÍGUEZ (don Jaime) se adhiereix en aquestes darreres manifestacions.
El senyor BERTRAN i MUSIT aprisa en favor dels enginyers industrials.
El ministre de FOMENT rectifica.
El senyor PEDREGAL denuncia abusos econòmics per l'arxive de Bilbao i d'altres poblacions en la formació de les llistes electorals.
El ministre de la GOBERNACIO nega la existencia de tals abusos.
El senyor SALVATELLA declara que'l director del prestatge de Figueras li ha negat el dret a visitar l'establiment.
El senyor IGLESIAS (don Pau) demana que's portis a la Cambra variis documents relacionats amb processos seguits per la jurisdicció militar.
Demana també'l compliment de la llei de mines.
Se entra en l'orde del dia i s'aprova'l dictamen relatiu a una proposició de llei per la que's concedeix un plus de 30 dies per a col·locar l'ingrés en l'escola del ministeri d'Instrucció Pública.
També s'aprova un altre dictamen autoritzant la formació de judici contradictori per a conèixer la cruu de Sant Fernando al capítol don Armand Sojo.
El PRESIDENT diu: Ha terminat la sessió pública. An agueix reunida la Cambra en sessió secreta per discutir els suplicatoris.
Son desallotjades les tribunes.

Els que s'en van

La mort den Menendez Pelayo

La mort del gran polígraf
Santander.—Don Marcel·lí Menéndez Pelayo, que d'un quant temps ensaïava delicat de salut, ha alguns dies que's veia obligat a fer lit.
En la nit de la tarda entrà en la seva cambra.
A les cinc de la tarda entrà en el període agnosc.
Si s'administrà l'Extrema-Únion, trobant-se presents el seu germà don Enric, el regidor republicà senyor García Morat i companys persones íntimes.
A les sis de la tarda expirà.
La notícia s'extingí ràpidament.
L'ajuntament i socis dels anclaven els balcons.
El governador comunicà la trista nova al Govern.
El dol de la població per la mort del gran polígraf es immens.
Para l'enterrament
El senyor Barroso ha intercedit aquesta matí a la mort del senyor Menéndez Pelayo i verificarà el dimars a mitja.

El Govern ha comunicat al governador de Santander delegant la seva representació en el trist acte.
Es probable que'l senyor Canalejas sotmeti avui a la firma del rei un Decret condonant al cadavre den Menéndez Pelayo els honors corresponents a un capità general amb muntó en plaça.
Impressions i detalls
Santander.—El dijous últim, quan el senyor Menéndez Pelayo havia entrat en la postera terrible etapa, el metge de capçalera se veure a la biblioteca al malalt i li aconsellà que's fiqués al lit.
En son insomni no se resistia, i alhora el doctor Cabello va tenir que aconseguir l'indició, amb transparents insinuacions sobre la gravetat del mal.
Don Marcel·lí se resignà i obel l'ordre del metge, inclinant el cap i sols va dir aquestes paraules:
—Quina llibertat Morise quan més queda tant que llegir.
La operació que patia el senyor Menéndez Pelayo desde l'11 de setembre, era una cirrosi atrofica, afectió del fetge, produïda per son temperament artrití.
En sos començaments va assistir a don Marcel·lí el metge don Manuel Martínez Conde, que don aviat sollicità el concurs del doctor Quintana, per fer al malalt un petit que donés sortida a uns líquids formats a la cavitat del ventre.
Van ferse a don Marcel·lí tres o quatre punxions mes durant el concurs de la malaltia, i més aconseguint en els últims mesos en que don Marcel·lí estava desolució i l'efecte de la famella volgueren obrir algun rescat a la esperança, aconseguint lo que acudís a un especialista de Santander o de fora, a lo qual li va oposar la seva no volent negativa.
El regim de vida que portava el senyor Menéndez Pelayo durant aquests últims temps, era'l següent:
S'obria de liti a la una de la tarda, i prenía liti calido de curi o puré, i se'n anava a la biblioteca, on se trobava amb algun alany; remenava pecunes, omplia quilles, treballava proves de la edició de «Los Heterodoxos» i així passava fins a les set de la tarda.
An aquella hora s'abrigava amb una capa i, apojant-se en el bastó, travessava el jardí i s'hi dirigia a la casa, para ferse al lit altre cop.
Al lit i tot treballava revisant llibres, prenent notes amb llepis.
Així mateix, amb una tremolosa, va escriure algunes línies casi inintelligibles.
Quan els metges li deien que debia el treball para un o dos dies, protestava dient que era malurió.
Repensava també nombrosos períodes, lo mateix de Santander que de Madrid i intentava de fer la principal causa de que's metges de la famella es jaramentessin para

SENAT

Sessió del dia 20

Presidí el senyor Montero Rios. En el banc blau hi ha els ministres de Gracia i Justicia i d'Hisenda.
Se dona compte de la mort de don Marcel·lí Menéndez Pelayo, senador per l'Academia espanyola.
El PRESIDENT pronuncia un discurs necrològic en el qual elogia els grans mèrits del finit. Enumera les seves obres i son portants talent.
Proposa que consti en acta el sentiment de la Cambra per la mort i que s'acordi que's faci un senyal de dol.
Els senyors comte de Ossa Valencina, Sánchez Moguel, marqués de Laurenci, Bolnisi, Bahola, comte de Esteban Colanques, Conde y Luque, Amador, Torro i Alameda de Salazar s'adhiereixen a les paraules del president.
El senyor CANALEJAS pronuncia un eloquent discurs en el qual la memoria del finit Menéndez Pelayo.
Diu que desde'l rei fins l'últim ciutadà tots els espanyols senten la seva mort, puja ara un sabí i un home bo, que vivia apartat de la vida mondana.
Recorda com començà en Menéndez Pelayo, en unió del senyor Sánchez Moguel, i de d'Hisenda.
Els després d'una cinetena de llibertat, supressió aquell jove al tribunal, pensant-se, després de salutar, i al començar a desenvolupar els temes de l'esperança, tingueren que declararen vençuts, davant d'aquella cruïlla.
Acaba declarant que'l Govern s'associa ab tots els espanyols, desde'l rei fins l'últim ciutadà, a quants honrats espanyols s'hi adhiereixen.
S'acorda que consti en acta el sentiment de la Cambra per la mort del senyor Menéndez Pelayo i s'acordi la sessió en senyal de dol.

Las negociacions franco-espanyolas

El Govern espera para mitjans de la setmana entrant la contestació de França y Anglaterra a les contraproposicions que durament hi ha Espanya a la nota sobre la delimitació de la vall del Uerga.
D'aquesta respecta diu la solució del principal extrem de las negociacions y per lo tant que aquestes acabin més aviat o més tard.
Manifestacions den Canalejas
El senyor Canalejas ha parlat un xic de política, manifestant que havia sigut requerit pels presidents d'ambdues Cambres para assistir a les sessions de avui, però com no té dret a la tribuna, el que del Govern ha parlat al comte de Esteban Colanques propugnant que aplaci la interpellació, i s'ha decidit per anar al Congrés a primera hora de la tarda.
El president ha dedicat grans elogis al discurs que enit va pronunciar en l'Ateneu el senyor Echegaray en la velada que se celebrà en honor de Marconi.
Expressava el senyor Canalejas la creencia de que les deliberacions sobre suplicatoris en el Congrés serien secretes, puig es molt digne d'atendre l'argument del comte de Romanones, de que seria inferir greu dany a els interessats el discutir públicament les injurioses greus, perquè'l Diario de Sesiones y tols els periòdics, en ts del seu dret, tendrien, relatiu, els atacs al querel·lant.
De presuposits sub el senyor Canalejas que la comissió del Congrés ha dictaminat sobre els gustos i avui començat a discutir el d'ingressos.
A la reunió d'aquesta tarda assistirà el ministre d'Hisenda.
Suposa el senyor Canalejas que s'acabaria aquest treball.
Les impressions que avui tenia el que del Govern eren optimistes, car sembla que se accionten les corrents de pau.
A la una marxà el senyor Canalejas a la embaixada italiana, para assistir al esmorzar en honor den Marconi.
Continuà al lit, malalt, el ministre de Marina, molest per una alergia gripal.

La Cambra de Comers ha enviat els següents telegrames:

«Señor don Eduardo Estévez.—Madrid.—Rudego transmite al ilustre inventor señor Marconi el entusiasmo saludando a la Cámara de Comercio de Barcelona y le presente mis excusas por no haber podido tomar parte personalmente en los justificados tributos de admiración que le ha rendido España entera desde su capital.—El Presidente, Conde de Laverna»
«Alcalde.—Santander.—La Cámara de Comercio de Barcelona asocia al duelo nacional por la pérdida del eminente polígrafo señor Menéndez Pelayo, gloria indiscutible de España.—El Presidente, Conde de Laverna»
Durant els dies 22 y 23 del mes actual de les deu a les tretze estaràn exposats a la Academia Provincial de Bellas Arts (Lleja, segon pis) els treballs d'oposicions a Borsa del Círcul Equestre de la classe de composició decorativa y escultórica.
La Comissió nomenada pels industrials per jutjar el funcionament de les atraccions del «Sextimo Parque» convoca als muleiros a una nova Assemblée magna que tindrà lloc en el Teatro Espanyol demà a les quatre de la tarda.
Aquest vespre, en el Saló d'Actes de l'Ateneu Barcelonés, don Luis Doménech i Montaner hi donarà una conferència pública, tercera y última de la serie anunciada sobre'l tema «Actuació de les mules». L'objecte especial de la d'avui serà: «Estructuras dels grans auditoris i exemples amb perfeccions».

La mort den Menendez Pelayo

no donar com a míngol del alarmant estat del malalt; així és que no va trobar en la premsa la revolució de la seva malaltia.
Quan va esser coneguda a Santander la notícia de la seva mort va causar gran sorpresa y sentiment.
En el teatro Principal celebrava el segon concert la Societat Filarmónica de Madrid.
Acabava de començar la festa quan va intervenir per la sala la trista nova.
La orquestra va cessar la marxa de «El crepuscul dels deus», que'l públic va recolzar dret.
En senyal de dol se va suspendre'l concert.
A casa del finit hi acudiren centenars de persones que hi anaven a donar el pèssim i conèixer detalls de la desgracia.
L'arxive telegràfic la notícia de la mort al president del Consell i al president del Senat, y desseguida fou a la casa tinentoria a expressar als parents del finit el sentiment de la població de Santander.
Don Marcel·lí havia obtingut bastament la des mesos.
Nomenat marmessor al senyor González Coedra de la Realma y al doctor Quintana.
Després al Ajuntament de Santander la seva perla biblioteca que té més de 41.000 volums d'un valor incalculable, y el palatí en que està instal·lat.
El cadavre de l'admirable escriptor ha sigut soterrat amb hàbit francès.
Està la bastant descompost i permanent en el lit que ocupava malalt.
Avui se l'ha traslladat a una de les habitacions baixes del hotel, on s'ha instal·lat la capella ardent, per la qual ha començat a desfilat nombrosos públics.
L'ajuntament ha volgut que l'exposició es verificassi en la casa municipal, però la famella s'oposà un aixó complint la última paraula den Menéndez Pelayo.
Per aixó tampoc se donarà sepulchre al cadavre en terreny que la Corporació volia adquirir para aixó un mauseu.
Don Marcel·lí deia disposat que se li enterrà al parat del seu, just als restes del seu pare.
La Diputació y'l Municipi van a celebrar avui sessió solemne para pendre acord sobre l'homenatge postum que Santander ha de rendir al seu íngstic filit.

El govern i la mort den Menendez Pelayo.—Lo que diu en Canalejas.

El senyor Canalejas, al rebre avui als periòdics, lo primer que li ha sigut de debre fasses confidencials a la memoria del finit menéndez y l'inepte polígraf don Marcel·lí Menéndez Pelayo, fent un acabat elogi de les altes dols de laboriositat i intelligenia que posseda el finit.
El ministre d'Instrucció Pública surt aquesta tarda cap a Santander amb l'objecte de assistir al enterro en representació del Govern.
Després a Madrid se celebraran uns funerals, para lo qual se publicará l'oportú Decret, procurant que l'acte reverbisi la solemnitat que's deu a tan ilustre sabí.
S'iniciarà a totes les academias y corporacions oficials.
Després el senyor Canalejas, referint-se a la mort den Menéndez Pelayo.
Hem perdut una veritable gloria nacional.
Don Marcel·lí estava en la cima de la mentalitat, no sols com a potència cerebral, sinó com a home de cultura.
Serà difícil que li hagués, no sols a Espanya, sinó en tota Europa, un home tan erudit.
A més tenia una laboriositat sens límits y una memoria portentosa, puig després de llegir un llibre recordava fins els menors detalls de son contingut.
Osp a Santander
A les cinc de la tarda ha sortit cap a Santander el ministre d'Instrucció Pública para assistir en representació del Govern al sepeli den Menéndez Pelayo.

La Comissió de Presupposits

Aquesta tarda se reuní la comissió de presupposits del Congrés, assistant la reunió a les vuit de la nit.
La comissió dictaminà sobre'l projecte de presupposits d'ingressos para 1913.
Assistí a la reunió el ministre d'Hisenda, que pronunciat un discurs exhaustiu y desenvolupà la seva obra.
El senyor Pedregal combaté amb bastanta llibertat el projecte de presupposits, analisant moltes paralles.
S'acorda el fet de que la majoria hagi rectificat son criteri en la qüestió començada, perquè abans combatia als senyors Cobias y Rodríguez perquè volien establir un impuget sobre la sal y am el delemos.

Successos

HOMICIDI
Al carrer del Consell de Cent, caucionada al de Rocond, se brollaren dos homes, un de 50 anys y un altre de 27. El primer donà al segon una burrada amb una falseta de sabuer, malandant. Agressor y agredit no tenen domicili conegut; acostumaven durar a l'Assil del carrer de Rocond.
El municipal Gabriel Plana agafà al criminal, entregant-lo al jutjat.

Informació de l'extranger

Statistre carillare
Paris, 20.—En el pont de Marconet tres vagons del tren número 631 varen quedar retards a astelles per la locomotora del tren número 434.
Entre's passatges que ocupaven els tres vagons trocassent varen resultar morts 8 pel·lers, d'ells 27 de gravetat, y nombrosos ferits.

